

**АКАДЕМИЯ ЗА МУЗИКАЛНО, ТАНЦОВО И ИЗОБРАЗИТЕЛНО
ИЗКУСТВО „ПРОФ. АСЕН ДИАМАНДИЕВ“ – ПЛОВДИВ**

ФАКУЛТЕТ „МУЗИКАЛНА ПЕДАГОГИКА“

КАТЕДРА „КЛАСИЧЕСКО И ПОП И ДЖАЗ ИЗПЪЛНИТЕЛСКО ИЗКУСТВО“

УЧЕБНА ПРОГРАМА

по дисциплината

ТЕОРИЯ И ИМПРОВИЗАЦИЯ

Образователно-квалификационна степен: „Магистър“

Специалност: „Изпълнителско изкуство – поп и джаз инструменти“

Форма на обучение: редовна

Едногодишен курс на обучение – два семестъра

ИЗГОТВИЛ: проф. д-р Борислав Ясенов

АНОТАЦИЯ

Дисциплината „Теория и импровизация“ – магистърска степен е предназначена да развива у студентите творчески способности и познания и използването на придобитите умения в бъдещата професионална работа. Обучението изисква предварително натрупани знания по джаз хармония, музикални форми, добро владение и познаване на възможностите на инструмента или гласа – регистри, диапазон, четене от пръв поглед на различните системи на музикалната нотация, познаване на някои от популярните поп-джаз стандарти.

Курсът по Теория и импровизация предоставя основни знания за теорията и практиката в различните стилове и тенденции на поп и джаз музика на ХХ век, които се проследяват в тяхното възникване и музикално-историческо развитие.

Дисциплината запознава с характерните джаз и поп стилове, както и с опита на водещи музиканти в тяхната творческа работа. Успоредно с проучването на хода на развитие на стиловете в джаза се проследява и развитието на джаз хармонията,

инструментариума и видовете оркестри. Специално внимание се обръща върху творческата индивидуалност на студентите-импровизатори. Студентът трябва да притежава свобода на мисълта, с която да реализира творческото си въображение, да създава добра мелодическа инвенция и да осъзнае връзката между импровизация и форма. Практическият курс по Теория и импровизация включва индивидуални изяви на всеки с инструмент или вокал.

Музикалната теорията е много важна за изграждането и развитието на музиканта-изпълнител, но за постигане на добра инвенция при импровизирането също толкова важна е интуицията, която е определящ фактор за свободно изразяване на творческата мисъл на изпълнителя. Курсът по Теория и импровизация е основен фактор в обучението на поп и джаз изпълнителите и именно той ги отличава от другите музикални специалности.

Импровизацията е най-творческата проява на сценичните способности. Чрез нея, музикантът-импровизатор овладява етапа на творческия процес, в който е изпълнител, композитор, експериментатор, без да записва резултатите от работата си. Трябва да се имат предвид и индивидуалните способности на студента, за да се намери точния подход за всеобхватно професионално развитие в тази област. В съзнанието на студентите следва да се укрепи идеята, че творческите им усилия винаги трябва да бъдат насочени към успешното развитие на импровизацията, с постоянно търсене, експериментиране и подобряване на техните умения. Приоритет в последните етапи на курса е поощряването на студентите в търсене на оригинални и нестандартни идеи, присъщи на естеството на таланта, естеството на творческото мислене, в търсенето и намирането на собствен почерк.

Материалът в упражнението по дисциплината в определена степен трябва да съответства на индивидуалните особености на студентите, за постигането на по-добри резултати. Но във всички етапи на музикалното образование трябва първо да се осмисли формата, да се създаде стил и хармоничен слух и да се обърне внимание на линията на инвенцията на импровизираните музикални идеи. Едновременното изпълнение в процеса на импровизация е от важно значение за получаването на точна представа за музикалния образ. Чрез ансамбловото свирене се постига най-точната преценка на постигнатото до момента, като студента-импровизатор използва едновременно музикалния си слух, теоретичните знания, интуицията си и професионалните си умения по инструмент или вокал. Търси се и се получава синхрон водещ до свежи идеи и развитие на творческото въображение. Успешните резултати зависят също от способността да се създаде творческа атмосфера, за което от голямо значение е и психологическата нагласа на студентите.

Също така е необходимо да се подчертае особената роля на постоянния контакт между импровизацията и ансамбъла. Музицирането в ансамбъл винаги е въпрос на страстен интерес от страна на студентите, защото така могат да проверят практически резултатите от своята работа и да усетят тръпката и удоволствието от своята импровизация. Да се слушат и анализират известни майстори на импровизацията, без да се копират, а да се осмисли начинът на грацията на инвенцията чрез всички музикално-изразни средства.

Основният практически характер на курса по Теория и импровизация изисква теоретична обосновка, включително и работата на студентите в слухов и хармоничен анализ на музиката, писмени задачи и упражнения. Стойността на писмените упражнения, обикновено се подценява, но писането на вариации по тема води до вариационната импровизация, която е основна за следващите етапи в творческото развитие. Разписването на различни модели и обмислянето на ладохармоничните връзки дават здрава основа за правилно водене на импровизацията.

ПРОГРАМА ЗА КОНТРОЛНИТЕ ПРОВЕРКИ

Изпитът по ТЕОРИЯ И ИМПРОВИЗАЦИЯ се провежда на един етап, в рамките на който:

1. Студентът развива теоретичен въпрос от изучавания материал, участва в събеседване по дадения от него отговор.
2. Изпълнява пиеса в посочен стил с импровизация.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

1. Ниво на усвояване на теорията по импровизация.
2. Импровизация:
 - стилова определеност;
 - форма;
 - качество на инвенцията - фразиране;
 - динамичност в изграждането на художествения образ;
 - чисто интониране;
 - трактовка на звука - тембър и качество;
 - техническо представяне на изпълняваните произведения.

Формирането на оценката се осъществява на базата на постигнатите практико-теоретични умения придобити в процеса на текущото обучение съобразно предявените критерии. При формирането на оценката се вземат под внимание както придобитите теоретични знания и връзката им с практическата им приложимост, така и участието в семинарните упражнения, а също така качеството на импровизацията при изпълнение на поставената пиеса. Критериите за оценка варират съобразно възможностите на студента за логическо и системно представяне на фактологията обусловена от изискванията на традициите в областта на джазовото изкуство съобразно стиловата характеристика на определената творба, особеностите на интерпретацията и импровизацията, познаване и владееене на терминологията на учебната дисциплина и умението да се обоснове.

Имайки предвид гореописаните критерии, скалата за оценяване може да се обоснове по следния начин:

Отличен (6.00) – Студентът владее терминологията и фактологията на учебната дисциплина, с разбиране обосновава характерните стилови изисквания свързани с интерпретация на музикалната творба, както и особеностите на импровизацията, методически обяснява и практически реализира процеса. Демонстрира дълбочина и осмисленост в разглежданата материя и способността логически в пълнота и без фактологически, аналитични и интерпретационни грешки да представи разглежданата творба. Изразява и аргументира лично мнение относно различни естетически визии при интерпретирането на произведение от именити изпълнители, както и анализи представени в специализираната литература.

Изпълняваното произведение се характеризира с висока художествена и техническа трудност. Изпълнението се отличава със стилова и техническа убедителност, високо ниво на интерпретаторски умения. Всички гореописани критерии свързани с импровизацията са постигнати. Студентът демонстрира чисто интониране, тембър и качество на звука, отлично техническо представяне на изпълняваното произведение, ясна артикулация, качествена инвенция, гъвкава и логична фразировка, в съответствие със стила. Демонстрира динамичност в изграждането на художествения

образ и импровизация с ясна структура и стилова определеност. Студентът представя високо ниво на художествена интерпретация и импровизация.

Много добър (5.00) – Студентът владее терминологията и фактологията на учебната дисциплина, показва относително добро познаване на съществени части от характерните стилови изисквания за интерпретация на музикалната творба, отчасти обяснява и практически реализира процеса. Допуска фактологични грешки. Липсва пълнота и задълбоченост в изложените знания.

Произведението е представено с някои технически или художествени пропуски. Констатира се известна неубедителност в изграждането на художествения образ. Студентът интерпретира пиесата допускайки известни технически и интонационни несъвършенства. Импровизацията е в стил, но има какво да се желае по отношение на инвенцията.

Добър (4.00) – Студентът владее терминологията на учебната дисциплина. Представя основни части от съдържанието, но не е в състояние да открие и разграничи с разбиране някои връзки и зависимости между стиловите изисквания и начините на интерпретация и импровизация зависими от традициите в съответствие с явленията и процесите случващи се в развитието на джазовата музика. Липсват качествена интерпретация и обосноваване. Липсва дълбока осмисленост на учебното съдържание. Изложението е непълно, допуснати са фактологични грешки, липсва умение за открояване на същественото, за логическо и системно изложение на знанията.

При изпълняването произведение се констатира стилови и технически грешки. Студентът интерпретира произведенията допускайки интонационни и артикулационни неточности. Липсва гъвкавост и логика в изграждането на фразите и стилова определеност, водещо до неубедително изграждане на художествения образ. Импровизацията не следва точно хармоничната рамка.

Среден (3.00) – Студентът демонстрира фрагментарност на знанията, допуска терминологични, фактологични, стилови, аналитични и интерпретационни неточности. Липсва разбиране. Показва задоволително възпроизвеждане на части от учебното съдържание.

Произведението е представено задоволително. Студентът показва ниско ниво на техническо овладяване на изпълняваната пиеса, допуска и текстови грешки. Допуска влошаване на качеството на звука, нечисто интониране, неточности в артикулацията. Липсва гъвкавост и логика в изграждането на фразите и стилова определеност. Отсъства динамичност и убедителност в изграждането на художествения образ. Импровизацията не съответства на хармоничната рамка и на формата.

Слаб (2.00) – Студентът не владее терминологията, фактологията, анализа и допуска интерпретационни неточности. Не е в състояние да разгледа и логически да представи основни компоненти и положения изисквани от зададената тема. Допуска съществени грешки и неточности при дефинирането на основните понятия, както и съществени пропуски в представянето на връзката между теория и практика.

Произведението се изпълнява със спиране и накъсване на музикалната тъкан, текстови грешки, неовладени технически трудности. Взима се под внимание и отказ от изпълнение на творбата с импровизация. Студентът показва некачествено интерпретиране, при което се забелязва нечисто интониране, лошо качество на звука, некачествена артикулация, лоша фразировка, липса на стилова определеност и инвенция при импровизация.